

Lausunto

24.8.2021

VN/14758/2021

VN/14758/2021-VM-22

Ympäristöministeriö

Valtiovarainministeriön lausunto ehdotuksesta ympäristöministeriön asetukseksi rakennuksen ilmastaselvityksestä

Ympäristöministeriö on pyytänyt lausuntoa otsikossa mainitusta asetusluonnoksesta. Asetuksessa säädettäisiin tarkemmin uutta rakennusta tai rakentamislupaa edellyttävää laajamittaisesti korjattavaa rakennusta koskevan ilmastaselvityksen laatimisesta ja sisällöstä. Lisäksi asetuksessa säädettäisiin Suomen oloihin kehitetystä rakennuksen vähähiilisyiden arviointimenetelmästä, jota olisi käytettävä rakennuksen ilmastaselvityksessä raportoitavien hiilijalanjäljen ja hiilikädenjäljen laskennassa.

Valtiovarainministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa.

Yleisellä tasolla valtiovarainministeriö pitää tärkeänä ja ilmeisenä, että myös rakennuskannan vähähiilisyyteen tarvitaan uusia toimenpiteitä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Tässä mielessä esityksen tavoitetta voi pitää kannatettavana.

Ympäristöministeriön lausuntopyynnössä todetaan, että rakennuksen vähähiilisyys on tarkoitus viedä vaikuttavalla tavalla lainsäädäntöön maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä, jolloin myös tämän asetusehdotuksen kannalta välttämätön perussäännös ”olennainen tekninen vaatimus rakennuksen vähähiilisyydelle” asetukseenantovaltuuksineen on tarkoitus esittää lisättäväksi lakiin. Asetusluonnoksessa on perusteltu normaalista poikkeavaa järjestystä sillä, että tämä järjestys tukisi rakennuksen vähähiilisyyttä koskevan kokonaisuuden käsittelyä.

Valtiovarainministeriö katsoo, että asetusluonnoksen saattaminen lausunnoille ennen varsinaista hallituksen esityksen luonnosta ei ole perusteltu ratkaisu ja se vaikeuttaa kokonais kuvan muodostamista.

Perustelumuiston mukaan rakennuksen hiilijalanjäljen laskennan arvioitiin lisäävän keskimäärin 5 600 euroa hankkeen kustannuksiin sekä lisäävän keskimäärin 42 tuntia työmäärää, jos laskennassa tarvittavat tiedot voidaan saada tietomallista. Ilman tietomallia työmäärän arvioitiin olevan keskimäärin 65 tuntia hanketta kohden. On epäselvää, mihin tarkalleen ottaen viitataan termillä ”hanke”. Jos kuitenkin arvioidaan ilman tietomallia tehtävän työn tuntihinnaksi 100-200 euroa, olisi vaihteluväli 6 500-13 000 euroa.

Asetusehdotuksen perustelumuistiossa arvioidaan edellä mainittujen laskelmien nojalla, että asetusehdotuksella ei ole merkittäviä rakennuskustannuksia lisääviä vaikutuksia. Tämän vuoksi asetusehdotuksen vaikutukset yritysten ja kotitalouksien asemaan arvioidaan vähäisiksi. Perustelumuistiossa kuitenkin samaan aikaan arvioidaan, että asetusehdotuksella on tai voi olla merkittäviä ilmastohyötyjä. Väitteet ovat keskenään ristiriidassa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 28
 00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
 Helsinki

29 516 001
 35 829 516 001

valtiovarainministerio@vm.fi

Valtiovarainministeriö korostaa, että perustelumuiustiossa esitetyt merkittävät, jopa 1 miljoonan tonnin, kasvihuonekaasupäästöjen vähentämismahdollisuudet eivät liity nyt lausunnoilla olevaan asetusehdotukseen, jossa säädettäisiin rakennuksen ilmastaselvityksestä, vaan tilanteeseen, jossa rakentamiselle kohdistettaisiin tulevaisuudessa hiilidioksidipäästöjen raja-arvo-ohjausta.

Valtiovarainministeriö kiinnittää myös huomiota siihen, että esitetyt päästövähennyslaskelmat ovat skenaarioluonteisia, eivätkä ne perustu vastaavan sääntelyn vaikutuksista tehtyyn tutkimukseen. Ennen kuin mahdollinen sitova raja-arvo otettaisiin käyttöön, kyseessä olisi lähtökohtaisesti tietojen kerääminen. Vaikka tämän tiedon kerääminen on olennaista asian valmistelun näkökulmasta, on epäselvää, missä määrin tietojen kerääminen ilmastaselvitysten muodossa johtaa päästövähennyksiin rakentamisessa.

Perustelumuiustiossa todetaan kohdassa 2.2 seuraavaa:

Rakennuksen vähähiilisyys on tarkoitus viedä vaikuttavalla tavalla lainsäädäntöön MRL - kokonaisuudistuksen yhteydessä, jolloin myös tämän ehdotuksen kannalta välttämättömät asetuksenantovaltuudet on tarkoitus lisätä lakiin. Kaavoitus- ja rakentamislakiesityksessä olisi tarkoitus ehdottaa rakennuksen vähähiilisyyttä uudeksi rakentamisen olennaiseksi tekniseksi vaatimukseksi.

Kohdassa 2.2 todetaan lisäksi seuraavaa:

Rakennuksen hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki raportoitaisiin rakentamisluvan yhteydessä laadittavalla ilmastaselvityksellä siten, että raportointiin sisältyvässä laskennassa olisi käytettävä tässä ehdotuksessa esitettyä rakennuksen vähähiilisyyden arviointimenetelmää. Esityksen mukaan uuden rakennuksen hiilijalanjälki ei saisi ylittää erillisenä valtioneuvoston asetuksena ehdotettavia käyttötarkoitukseluokittain määritettyä raja-arvoa (pois lukien erillispientalot).

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että edellä mainittujen laskelmien ja arvioiden nojalla ei voida sanoa, etteikö mahdollisesti erillisellä lainsäädännöllä säädettävällä rakentamisen raja-arvosääntelyllä olisi merkittäviä vaikutuksia yritysten, kotitalouksien ja siten kansantalouden toimintaan. Valtiovarainministeriö korostaa, että tällaisen esityksen taloudellisia vaikutuksia olisi arvioitava kyseisen hallituksen esityksen yhteydessä.

Perustelumuiustiossa esitetään, että asetuksella ei ole isoja vaikutuksia viranomaisten tehtäviin, eikä asetuksen siten arvioida nostavan julkisen sektorin kustannuksia. Valtiovarainministeriö katsoo kuitenkin, että arviointi tulisi tehdä esitettyä kattavammin.

Asetusluonnos tulisi käsitellä Kuntatalouden ja –hallinnon neuvottelukunnassa sen kuntavaikutusten sekä poikkeavan käsittelyjärjestyksen vuoksi.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä Juha Majanen

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö Sami Yläoutinen

Jakelu YM Ympäristöministeriö
YM RYMO Rakennukset ja rakentaminen -yksikkö, Matti Kuittinen
YM RYMO Rakennukset ja rakentaminen -yksikkö, Mikko Koskela
YM RYMO Rakennukset ja rakentaminen -yksikkö, Ari Ilomäki

Tiedoksi VM KAO Hallinto- rakenne ja talousyksikkö, Lotta Mattsson
VM BO Finanssipolitiikan yksikkö, Atro Andersson
VM BO Finanssipolitiikan yksikkö, Armi Liinamaa